

Rendhagyó kiállítással és egy különleges kémiakönyv bemutatójával kezdődött az MTA Kémiai Tudományok Osztályának szeptemberi rendezvénysorozata

3.9.2026 - | Magyar Tudományos Akadémia

A Magyar Tudományos Akadémia 200 éves jubileumához kapcsolódó, „Sokszínű tudomány” című programsorozat keretében szeptemberben - a kémia tudományának szentelt hónapban - a molekuláris tudományok sokféleségében merülhet el a nagyközönség és a szakmai közösség. A rendezvénysorozat nem pusztán előadások sorozata: az MTA Kémiai Tudományok Osztályának izgalmas rendezvényein a kémia a mindennapi élet, a technológia, az egészség, a környezet és a művészet metszéspontjában jelenik meg. A kémia hónapja egy rendhagyó kiállítás megnyitójával és egy különleges könyv bemutatójával vette kezdetét az Akadémián.

„Minden kémia. Kémiai folyamatok játszódnak le, amikor kenyeret sütünk, amikor a méz ízét érezzük, amikor szappannal kezet mosunk, vagy valamilyen kozmetikumot használunk. Kémiai reakciók teszik lehetővé az élelmiszerek tartósítását, a gyógyszerek hatását, az autók működését, az energia tárolását. És természetesen az emberi szervezet működése is kémiai folyamatok bámulatosan összehangolt rendszere” – e szavakkal nyitotta meg szeptember 2-án, Pósfai Mihály, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke a *Másképp látni: a mindennapok molekuláris világa* című időszaki kiállítást az Akadémia székházának aulájában.

Ajtó a molekulák világára

A tárlat a Magyar Tudományos Akadémia 200 éves jubileumához kapcsolódó, *Sokszínű tudomány* című programsorozat keretében valósult meg, és az MTA Kémiai Tudományok Osztálya ünnepi hónapjának állandó látványosságaként várja a kémia tudományának szentelt szeptember programjai iránt érdeklődőket.

Pósfai Mihály köszöntőjében azt hangsúlyozta, hogy a kémia nem kizárólag laboratóriumokban, lombikokban és műszerekben létezik:

„Ott van a konyhában, a fürdőszobában, a kamrában és a garázsban – és természetesen bennünk is. Ez a kiállítás éppen ezért jó belépő a kémiához: nem képletekkel kezdi a magyarázatot, hanem ismerős tárgyakkal és mindennapi tapasztalatokkal. Ezekből indulva nyit ajtót a molekulák világára.”

„Geológusként és mineralógusként külön öröm számomra, hogy ezen a kiállításon ásványok is helyet kaptak. Kémikushallgatóknak szoktam ásványtant tanítani, és rendszerint meglepődnek azon, hogy néhány kivételtől eltekintve gyakorlatilag az összes általunk használt elemet a földkéreg ásványaiból nyerjük. A periódusos rendszer elemei tehát nem elvont jelek egy táblázatban: ott vannak a kvarcban, az agyagásványokban, a telefonunkban, az akkumulátorokban, az épületeinkben – és a testünkben is” – fogalmazott az Akadémia elnöke, méltatva a különleges kiállítást, mely megmutatja, hogy a kémia nem valami távoli és nehezen megközelíthető tudomány.

„A Föld, amelyen élünk, első látásra szilárd és jól érzékelhető világ. Kőzetek, ásványok, víz, levegő, növények, állatok és természetesen mi magunk alkotjuk azt a környezetet, amelyet közvetlenül

érzékelünk. Ha azonban ugyanezt a világot más léptékben kezdjük vizsgálni, akkor egy egészen más világ tárul elénk: a molekulák láthatatlan világa”

– mondta Perczel András Bolyai- és Széchenyi-díjas akadémikus, a kiállítás kurátora. Szerinte a kémikusok egyik legfontosabb teljesítménye, hogy különböző módszerekkel – méréssel, adatgyűjtéssel, modellezéssel és számításokkal – képesek következtetni erre a láthatatlan világra és egyre részletesebb képet alkotni az elemeiről, alakzatairól, mozgásformáiról, elektroneloszlásairól és kölcsönhatásairól. „Ez vezet el a molekuláris látásmód gondolatához. Nem egyszerűen arról van szó, hogy többet tudjunk a kémiáról. Arról van szó, hogy

ugyanazt a világot kezdjük el másképpen látni.

Egy pohár víz, egy gyógyszer, egy illat, egy kozmetikum vagy egy falat étel továbbra is ugyanaz a hétköznapi tárgy vagy jelenség marad – de ha mögé tudjuk képzelni a molekulák alakját, mozgását, elektronikus mintázatát és egymással kialakított kölcsönhatásaikat, akkor ugyanennek a világnak egy új dimenziója válik megsejthetővé, esetenként láthatóvá a számunkra.”

Perczel András köszöntője ide kattintva olvasható.

Az MTA székházának aulájában berendezett kiállításon egy szimbolikus, bejárható lakás fogadja a látogatókat. A tér ismerős, hétköznapi lélettér – nappali, konyha, fürdőszoba, kamra és garázs –, amely azonban nem pusztán díszlet, a letisztult, stilizált környezet célja nem a valóság utánzása. A kiállításon látható mindennapi tárgyak, a sör, a kenyér, a méz és más élelmiszerek, a műanyag eszközök, a kozmetikumok, a gyógyszerek, a bódító illatú fűszerek, nem önmagukban jelennek meg, hanem egy mélyebb, molekuláris világra nyitnak kaput.

A lakásinstalláció tárgyai és történetei a szeptemberi tudományos programok előhírnökei is egyben: közvetlenül kapcsolódnak az előadásokhoz, amelyek a gabonatudománytól a gyógyszerfejlesztésen, környezeti kémiai kockázatokon és műanyagkutatáson át egészen a molekuláris anyagtudomány és kultúra határterületeiig vezetnek. (A kémia osztályhónapjának programjai cikkünk végén találhatóak.)

Egy különleges kémiakönyv

A tárlat megnyitóján mutatták be az MTA Kémiai Tudományok Osztálya és a Magyar Kémikusok Egyesülete kooperációjában megjelent új kiadványt, a *Két évszázad molekulái a Magyar Tudományos Akadémián* című könyvet is. A kötet különleges vállalkozás: egyszerre tudománytörténet, ismeretterjesztő album és digitálisan kiterjesztett gondolati tér.

A könyv a MTA 200 évének történetét nem intézmények és események, hanem a kémia nyelvén, molekulákon keresztül meséli el,

minden évhez egy-egy kiemelt tudományos felfedezést, ipari áttörést vagy történeti eseményt kapcsolva, úgy, hogy ezekhez egy-egy konkrét molekula, vagy kémiai jelenség is társul, a pezsgőgyártásban szerepet játszó szén-dioxidtól, a modern mRNS-vakcinákhoz kapcsolódó módosított nukleozidokig. A QR-kódokkal, digitális hivatkozásokkal és interaktív elemekkel kiegészített kötet a tudományos gondolkodás fejlődését nem absztrakt elméleteken, hanem a kézzelfogható anyagi világon keresztül mutatja be: 3D-ben forgatható molekulaszervezetek, rövid videók, archív anyagok és magyarázó podcastok segítik az eligazodást.

A Bazsa György, Hosztafi Sándor, Lendvay György és Lente Gábor által szerkesztett könyvet Lente Gábor egyetemi tanár, az MTA doktora, a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Kémiai Intézetének igazgatója mutatta be a jelenlévőknek. „A kiadvány előszavát Perczel András írta, ebben a visszatérő kérdés az:

hol vannak a molekulák?

Hol vannak hát a molekulák? Ha körbenézek, itt a padlóban nem nagyon látok molekulát, abban inkább másféle szerkezetű anyagok vannak. A kezemben viszont már rengeteg különböző molekulát látok. A könyvben, amit Önök a kezükben tartanak, szintén sok-sok molekula van. Döntő többségük cellulóz, a színes festékekben viszont már kifinomultabb szerves szerkezetek is vannak. És persze a könyv információtartalmában is sok a molekula, mert ez volt a szerkesztői szándék – beszélt Lente Gábor a kezében tartott (a kiállításon a készlet erejéig térítésmentesen beszerezhető) könyvről, mely 1825-tel kezdődik és 2026-tal zárul. Szavai szerint a kötet gerincéül választott idővonal nem egyszerű kémia történet, a szerkesztők arra törekedtek, hogy olyan ismeretekkel töltsék meg a könyvet, melyek mind a mai napig valamilyen hatással van az életre. – Nem az a lényeges, hogy egyes híres magyar kémikusok mikor milyen jelentős eredményeket értek el, noha a Magyarországon született Nobel-díjas kémikusokról azért van említés, hanem olyasmiket próbáltunk meg összegyűjteni, amikhez egy, a kémiával egyébként nem nagy barátságban lévő olvasó is tud kapcsolódni a hétköznapi életben.”

Lente Gábor könyvbemutató beszéde ide kattintva olvasható.

Az MTA Kémiai Tudományok Osztályának szeptemberi programjai - REGISZTRÁLJON AZ ESEMÉNYEKRE!

Tudomány a gabonaszemek mögött

Szakmai előadások
Budapest, Széchenyi István tér 9.
2026. szeptember 3. 9.00 óra

A szépség kémiája - Kozmetikumok tudománya az anyagoktól a molekuláig

Budapest, Széchenyi István tér 9.
2026. szeptember 9. 10.00 óra

Műanyagok - barát vagy ellenség?

Szimpózium
Budapest, Széchenyi István tér 9.
2026. szeptember 9. 14.00 óra

Molekulák a menüben - a gasztronómia kémiája

Előadások
Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 14. 10.00 óra

Mézbe zárt idő

Előadások

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 14. 14.00 óra

Vegytani túlélőkészlet kezdő mágusoknak

Könyvbemutató

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 15. 14.00 óra

A fájdalomcsillapítás molekulái

Előadások

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 17. 10.00 óra

Természet és technológia a gyógyszerészetben - növényi hatóanyagoktól az innovatív gyógyszerhordozókig

Előadások

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 17. 14.00 óra

Kémiai környezeti kockázati tényezők és hatásaik

Tudományos ülés

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 21. 10.00 óra

Tiszta energia a molekulákban

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 21. 14.00 óra

Harminc év a hazai peptid- és fehérjekutatás szolgálatában

Tudományos ülés

Budapest, Széchenyi István tér 9.

2026. szeptember 22. 10.00 óra

Molecular frontiers symposium Budapest 2026 - In a World without Science

Előadások

Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A-C
2026. szeptember 25. 9.00 óra

Az implantátumok nyomtatásától a képzőművészetig - A kémia láthatatlan jelenléte

Budapest, Széchenyi István tér 9.
2026. szeptember 29. 10.00 óra

A fenti programsorozat főbb eseményeihez egy-egy **3-4 perces ismeretterjesztő kisfilm** készült, melyek a téma vizuális bevezetését szolgálják:

Kémia mindenben | kisfilmek az MTA YouTube-csatornáján

Emellett a programokhoz kapcsolódik egy-egy **30-50 perces szakértői podcast is**, ezek a tudományos háttér mélyebb megértését segítik, és lehetőséget adnak az előadóknak és a szakterület tudományos kiválóságainak gondolataik részletesebb kibontására:

Kémia mindenben | podcastok az MTA YouTube-csatornáján

Cikkünket a nyitóeseményről készített felvétellel frissítjük majd. Ezt, valamint számos további rendezvényről készült videófelvételünket folyamatosan tesszük közzé az MTA YouTube-csatornáján.

Sokszínű tudomány

Megmutatni a tudomány változatosságát, visszatekinteni 200 év meghatározó személyeire és pillanataira, valamint ízelítőt adni a legizgalmasabb és legértékesebb új tudományos eredményekből – ez a célja a Magyar Tudományos Akadémia 11 tudományos osztálya, valamint a hazai és határon túli tudományos és kulturális szervezetek által rendezett eseménysorozatnak, amely egy-egy hónapon keresztül egy régió vagy szervezet tudományos tevékenységét, illetve az adott tudományos osztályhoz tartozó tudományterületeket helyezi a fókuszba.

A bicentenáriumi év *Sokszínű tudomány* című programsorozatában először a külhoni magyar tudományosság műhelyei mutatkoztak be 2025 májusában. Őket követte júniusban a Magyar Tudományos Akadémia tudományos osztályai közül az I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, majd szeptemberben a XI. Fizikai Tudományok Osztálya. Októberben a II. Filozófiai és Történettudományok Osztálya által rendezett programokon várták az érdeklődőket a szervezők. Novemberben az MTA területi bizottságai mutatkoztak be, decemberben pedig az MTA X. Földtudományok Osztálya várta változatos programokkal az érdeklődőket. A 2026-os év a III. Matematikai Tudományok Osztálya osztályhónapjával kezdődött, februárban a IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya mutatkozott be, míg a márciust az MTA IV. Agrártudományok Osztálya töltötte meg tartalommal. Az április a VIII. Biológiai Tudományok Osztályáé volt, májusban az MTA Könyvtár és Információs Központ tartott rendezvényeket, a júniust pedig az MTA V. Orvosi Tudományok Osztálya töltötte meg programokkal.

Az MTA tudományos osztályainak hátralévő programsorozatai:

2026. október – VI. Műszaki Tudományok Osztálya

2026. december – Fiatal Kutatók Akadémiája

https://mta.hu/mta_hirei/konyvbemutatoval-es-rendhagyokiallitassal-kezdodott-az-mta-kemiai-tudomanyok-osztalya-egy-honapos-rendezvenysorozata-115618